

КРЕДИТ ОЛИШ УЧУН...

Коллежни битирган, бокувчисини йўқотган (отани) та-
лабага олий ўқув юртига ўқишига имтиёз-
ли кредит олиш учун коллеждан ҳандай хужжат-
лар талаб қилинади?

3 бет

НАФС БАНДАЛАРИ

Улар ҳатто етимнинг ҳақини ҳам "туя" қилишдан
орланмадилар. Лицей талабасининг давлат томони-
дан ажратилган 1млн. 600 минг сўмлик на-
фақа ва овқат пулларини ҳам беришмаган...

9 бет

Хуқуқ

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqsa boshlagan www.huquq-gazeta.uz

2010-yil 17-iyun, №24 (701)

Барқарорлик ва тараққиёт йўлида ҳамкорлик

"2001 йилда тузилган Шанхай ҳамкорлик ташкилоти тарихан қисса вақта замонавий геосиёсатнинг нуфузи ҳалқаро тузилишига алланам, дейиш учун бутун барча асосларимиз бор, — деган эди Үзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 11 июнь куни пойтактимизда бўлни ўтган ШХТ давлат раҳбарлари кенгашининг кенгайтирилган таркибаги мажлисида сўзлаган нутқида. — ШХТни ривожлантиришада Ташкилот доирасида кузатувчилар ҳамда мулоқот бўйича шериллар институти жорий қилингани принципидан муҳим аҳамиятга эга бўди. АСЕАН, МДҲ билан ўзаро англашув меморандумлари қабул қилингани, шунингдек, 2010 йил апрел ойидаги БМТ бош котиби Пан Ги Муннинг Тошкентга ташрифи асосида ШХТ ва БМТ котибиятлари ўтасида ҳамкорлик тўғрисига Кўша меклубларни имзолангани ШХТни ривожлантиришнинг муҳим босқичи бўлди.

Маълумки, таомилга биноан ҳар йили ШХТга азво давлатлардан бирни унга раислик қиласди. Ўтган йили Екатеринбург саммитидан кейин ШХТга раислик Үзбекистон Республикасига ўтган эди.

ШХТ саммити ташкилотта азво давлатлар раҳбарларининг тор доиралари учрашивни билан бошланиб, унда Үзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов, Қозогистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоеев, Хитой Ҳалқ Республикаси Раиси Ху Цзиньтао, Россия Федерацияси Президенти Дмитрий Медведев, Тожикистан Республикаси Президенти Имомали Раҳмон, Қирғизистон Республикаси ташки ишлар ва-

зиси вазифасини бажарувчи Руслан Казакбаев иштирок этиди.

Музыкарада ШХТ ва унинг органлари фолиятини такомиллаштириш, ташкилотга азво давлатлар ўтасида сиёсий, савдо-иктисодий ва гуманитар ҳамкорликни янада ривожлантириш, терроризм, диний экстремизм ва айримчаликка, наркотик моддалар ва курол-ярго контрабандасига, оммавий қирғинг қуролларининг тарқалишига қарши биргаликда курашиб, монтиқавий ҳавфизилк ва барқарорликни мустаҳкамлаш, қўшни Афғонистондаги вазият каби бугунги куннинг долзарб масалалари мухокама қилинди.

Давлат раҳбарлари ШХТ до-

ирасида кўп томонлама ҳамкорлик стратегияси ва унинг устувор йўналишлари, жаҳон молиявий-иктисодий инқирози таъсирини юматишни ва оқибатларини бартараф этишига, иктисодий ва ижтимоий соҳалардаги алоқаларга доир долзарб масалалар юзасидан фикр алмашдирилди.

Давлат раҳбарлари кенгашининг кенгайтирилган таркибаги мажлисида ШХТга азво давлатлар раҳбарлари билан бирга, кузатувчи мақомидаги мамлакатлар делегациялари раҳбарлари - Мұтасимитон Президенти Ҷаҳиғатин Элбандор, Покистон Ислом Республикаси Президенти Осиф Ал Зардорий, Эрон Ислом Республикаси ташиқи ишлар вазири Мануҷхер Муттакий, Ҳиндистон Республикаси ташиқи ишлар вазири Соманахали Малай, Қришина ҳамда саммит меҳмонлари — Афғонистон Ислом Республикаси Президенти Ҳамид Карзай, Туркманистон Президенти Гурбангули Бердимұхамедов иштирок этиди.

/Давоми 12-бетда/

Шавкат ЁДГОРОВ,
"Хуқуқ"

Миллатнинг порлок келажаги

Худойкул ТУРДИБОЕВ,
Қашқадарё вилоят прокурори

ланши ҳоллари ҳамон учраб турибди.

Мамлакатимиз мустакиллигин дастлабки йилларидан бошлаб, соғлом авлод тарбияси, оналик ва болаликни муҳофаза килиш билан боғлиқ масалалар давлатимиз ижтимоий сиёсатининг асосий йўналишларидан бирига айланди. Инсон ҳаётининг асл маъноси - ўзидан кобил фарзандлар қолдириш, уларни ҳам жисмоний, ҳам маънавий, ҳам ҳуқуқий жиҳатдан баркамол килиб тарбиялаш экан, жамият, миллат олдида бундан-да масъулиятли вазифа бўлиши мумкин эмас. Эртанги куни ёруғ, нурули бўлишини ким истамайди, дейсиз? Шу маънода бирон-бир ҳалқ, бирон-бир давлат йўқки, ўз келажаги ҳакида қайғурмаган, эртанги куни умиди билан яшамаган бўлсин.

1959 йил 20 ноябрда қабул килинган "Бола ҳуқуқлари декларацияси"нинг биринчи бандида "Инсоннинг ўзидан мавжуд бўлган энг яхши нарсаларнинг ҳаммасини болаларга беришга мажбур", - деган сатрарни ўқиши мумкин. Бунга болалар учун энг муҳим бўлган тинчлик-осойишталик, баҳт, ғамхўрлик, меҳр кабилар ҳам таалуқли эди. Бугунги кунда жаҳоннинг турли минтақаларида болалар ҳаётига тажовуз, уларни ўғирлаб кетиш, гаровга олиш, хўрлаб ишлатиш, ҳатто катта маблаб эвазига ичики органларини пуллаш каби кечирилди, гайриносонни хатти-ҳарқатлар содир этилиши ҳоллари учраб турибди. Бу каби оғир жиноятларнинг олдини олиш учун эса жаҳон ҳаммамияти тинмай курашиб келмокда.

Гўдаклар ҳаётидаги бўладиган ҳар қандай ҳаётнинг олдини олиш учун унинг ҳуқуқий асослари ишлаб чиқилмоғи лозим эди. Шу бош бола ҳуқуқлари тўғрисида бир нечта ҳалқаро ҳуқуқий-мезбери ҳужжатлар ишлаб чиқилди. Юкорида биз таъкидлаб ўтган "Бола ҳуқуқлари декларацияси" ҳам шу сайды-ҳарқат махсуслидир. Болалар ҳуқуқларини илк ва тўлақонли белгилаб берган ҳужжат сифатида "Болалар ҳуқуқлари тўғрисида" ги Конвенция ишлаб чиқилди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Буш Асамблеяси томонидан 1989 йилда бир овоздан қабул килинган ушбу Конвенция айтиш мумкинки, "Бола ҳуқуқлари декларацияси"ни тўлдириб, уни янада ривожлантириди. Таассуфки, болаларни ҳимоя килишга оид бундай кўплаб ҳалқаро ҳужжатлар қабул килинган бўлишига қарамасдан, болаларга тажовуз, улардан турли вазифалари иштирок этиди.

Тадбирда Үзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчиллик палатаси депутатлари ва Сенати аъзолари, Үзбекистон Республикаси Конституцияий суди, Олий суди, Олий ҳўжалик суди, Бош прокуратура, Адлия вазирлиги ва бошқа тегишили вазирлик ҳамда идораларнинг ходимлари, олий ўқув юртлари ва имий тадқиқот мусассалалари ва-кильлари иштирок этиди.

Давра сұхбати

15 июнь куни Үзбекистон Республикаси Президенти Ҳузиридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинг институтида Үзбекистон Республикаси Фуқаролик процессусал кодекси мониторингни натижаларига бағишилган давра сұхбати бўлиб ўтди.

Давра сұхбатини ўтказишидан кўзланган асосида Фуқаролик процессусал кодекси нормаларининг амалийтлаштирилган қўйланиши ҳолати юзасидан ўтказилган мониторинг натижаларини атрофичи мұхокама қилиш, ушбу қоидаларда мавжуд камчилклар ва бушликларни аниқлаш, уларни бартараф этиши ҳамда шу асосда фуқаролик процессусал қонунчиликни токомиллаштиришни бўйича аниқ тақлиф ва тасвистларни ишлаб чиқишидан иборат бўлди.

Тадбир аввалида иштироқчиларга ўтказилган мониторинг натижалари, суд ва ҳуқуқни мұхофаза қиливчи органлар ҳамда давлат бошқарув органдары, олий ўқув юртлари ва имий тадқиқот мусассаларидан фуқаролик процессусал қонунчиликни токомиллаштиришни бўйича олинган тақлифлар, статистик таҳлиллар хусусида батағсил маълумотлар берилди.

Шунингдек, мониторинг натижаларига асосида Институт томонидан тайёрланган фуқаролик процессусал қонунчиликни токомиллаштиришга қараштилган қатор тақлифлар, жумладан, судга таалукларни ишлар рўйхатини белтилаш, тарафлар ўтасида келишиш битимини тузиш орқали иш юритишни

Ўткиржон ДЕХКОНОВ,
"Хуқуқ"

/Давоми 4-бетда/

Фарғона шаҳридан шиғононларда юқори мақали тиббиёт ходимлари хизмат қилишади. Улар шифо истаб келгандарнинг дардларига мадҳам бўлиб, отаҳон ва онҳоналарнинг дуоларини олишашитти. Шундай бўлса-да, фарқоларнинг соғилларини сақлаш тўғрисидаги қонун, меҳнат ва санитарияга оид қонунчилик риоғ қилиш ҳолатлари ўрганилиб, таҳлил қилинганда, бир қатор жузъий камчилик ва нуқсонлар кўзга ташланди.

Аниқланишича, айрим шиғононларда беморларга юқори савияда тиббий ёрдам кўрсатиш етарили даражада бўймал, малакали даволаш учун шарт-шароитлар талабга жавоб бермайди. Озодалик, покизалик борасида барчага намуна бўлиши зарур бўлган шифо масканларидаги санитария-гигиена қоидаларига зид ҳолатлар эса кишини рэнхитиди.

Хусусан, Фарғона шаҳар тиббиёт бирлашмасининг реанимация бўлимидаги тозалик, никоб тутиб ишлаш, зарарсизлантариш қоидаларига тўкис риоғ қилинмаган. Лаборатория бўлими ходимлари белгиланган тартибда зарарсизлантариш қоидалари билан таништирилмаган. Реанимация бўлими ҳамда муолажа хоналари таъмирга мұхтож, шиғороларга зарур тиббий анжомлар етишмайди. Ички дорихона-нинг икки нафар ходимининг

Энг катта бойлик

даврий тиббий кўриқдан ўтмай ишлашига йўл қўйилган.

Тиббиёт бирлашмасида меҳнатта оид қонунчилик талабларига ҳам панжа орасидан қараш келинган. Меҳнат кодексининг 82-моддаси талабларiga зид равишда диагностика бўлимига уй ойлик синов муддати билан ўриндошил асосида терапевт вазифасига ишга қабул қилинган Р.Раджапова бўйруқ билан таништирилмаган, таништирилганда тўғрисида тилхат ҳам олинмаган. Врач-ординатор лавозимига ўтказилган тутуқ бўлимининг муддири Е.НОмозовага ҳам бўйруқ маълум қилинмагани стмагандек, меҳнат шартномасига тегишил ўзғартириш кирилтилмаган. Меҳнат жодими хисоблаш, меҳнатга ҳақ тўлаш борасида йўл қўйилган жадор түфайли бирлашма ходимлари Т.Тохироваева-га 164,5 минн сўм, Н.Турсунова-га эса 289 минг сўн ортиқча иш ҳақи тўланган.

Шахардаги 1-сонли шиғононда ҳам бюджет маблагларини мақсадда мувофиқ сарфлан, меҳнат, санитария-тигинага оид қонунчилик нормалари бузил-

ган. Уч нафар ходимларга иш ҳақлари нотўғри хисобланниб, ортиқча тўланган. Қулоқ, бурун, томоқ касалларни бўлнимида беморларга шифонона кийими ва бошқа зарур анжомлар берилмаган. Бўлимнинг икки нафар ходими маҳсус санитария минимуми курсидан ўтмасдан ишлаб келишган. Лабораторида санитария зарарсизлантариш қоидаларига, маҳсус идишларни ювиши тартибларига амал қилинмаган. Жарроҳлик, кардиоревматология, травматология бўлимларидаги сунъий ёритиш тизими яроқиз, муолажа ҳоналарининг ҳарорати паст, намлик юқори даражага кўтарилган.

Ишга қабул қилиш ва бошқа лавозимига ўтказиш жараёнида Меҳнат кодексининг 82- ва 96-моддаларига мувофиқ равишда бўйруқ билан таништирилганда тилхат олиш, меҳнат шартномасига ўзғартириши кириши каби қонун талабларига лоқдай муносабатда бўлинган. Меҳнат кодексининг 157-моддаси 1-кисмida бельтилаб қўйилгандек, "Иш вақтидан ташкил ишлар, дам олиси кунлари ва байрам кунларидаги иш-

Фарҳоджон НАЗАРОВ,
Фарғона шаҳар прокурорининг
ўринбосари

лар учун камила икки ҳисса миқдорда ҳақ тўланади. Тўланадиган ҳақнинг аниқ миқдори жамоа шартномасида, агар у тузилмаган бўлса, иш берувчи томонидан касаба уюшмаси қўмитаси иш бошқа вакилилорни органни билан келиниб бельтиланади". Ушбу модданинг 2-кисмига мувофиқ байрам ёки дам олиси кунидаги иш ходимнинг ҳоҳишига барош билан олиши кунни бериш билан қопланиши мумкин. Шиғононда ушбу қонун талаби бузилган. Бош врач бўйргани асосан 2009 йил 25 декабрь кунидан 2010 йил 10 январь кунигача ташкил қилинган навбатчиликда турган 8 нафар ходимга дам олиси кунлари ишлабсанларни учун қўшимча ҳақ тўланмаган, бошқа дам олиши кунлари ҷавола бўлилган.

Мехнат колексининг 108-моддасига асосан меҳнат шартномаси бекор қилинган куни иш бе-

рувчи ходимга унинг меҳнат дафтарчиси ва меҳнат шартномаси бекор қилингани тўғрисидаги бўйруқнинг нусхасини берishi шарт. Шиғононда эса ишдан бўшаган тўрт нафар собиқ ходимнинг меҳнат дафтарчалари берилмаган.

Шиғононинг шаттлар жадвалидаги қон қўиши бўлими врач-лаборанти ва меҳнат мухофизаси мұхандиси иш ўринлари бўш бўлса-да, Бандилка кўмаклашши марказига тақдим этилган маълумотмада кўрсатилмаган. Шу тартиқ "Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида"ги Қонуннинг 18-моддаси талаблари, яъни иш берувчиларнинг маҳаллий меҳнат органига бўш иш жойлари (вакант лавозимлар) бўйиклиги тўғрисида маълумотларни, камида икки ой олдин ҳар бир ходимни кўрсатган ҳолда ишдан бўшатишга оид ахборларни тақдим этиб бориш билан кўмаклашишларига оид коенини билди.

Шахардаги 2-сонли шиғонона, Болалар шиғононаси, стоматология поликлиникаси, бешта оиласив поликлиникаларда ҳам юкоридаги каби қонунбузилиши ҳолатларни аниқланиб, уларни бартараф этиш, шиғононларнинг мәъмурлатиглари, врач ва ҳамширларнинг беморларга маҳалалий тиббий ёрдам кўрсатиш борасидаги масульятигини кучайтириш чоралари кўрилди.

Яширин цех ромлари

Нуриддин ВАПАЕВ,

СВОЖДЛКК Тошкент шаҳар бошқармасининг Йигма ахборот таҳлил бўлими, тезкор назорат ташкиллаштириш бўлингаси бошлини

Бугунги кунда замонавий биноларни пластик эшик-ромлардиз тасаввур қилиб бўлмайди. Шунинг учун ҳам бу турдаги маҳсулотларга талаб кўзиганда кучайтидан кўзиган бормошига. Табиийни, бундай талаб мазкур турдаги маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхона ва цехларнинг кўзиганда ҳамда ўзаро ракоబатига олиб келади. Тадбиркорлик субъектларни учун яратилган кент имкониятлар бу борада ҳам ривожтаниши, маҳсулотлар тури ва сифатининг ортиб боришга сабаб бўлмоқда.

Ағфуски, қонуний талаблар асосида ташкил этилган корхоналар билан бир қаторда кужжатсиз, қонунга хилоф тарзда ташкил этилган пластик ром ишлаб чиқарувчи цехлар ҳам йўқ эмас.

А.Шерматов (исм-фамилиялар ўзғартирилган) ана шундай яширин цех эгаларидан бирни хисобланниб, у пойтактимизнинг Ҳамза туманинаги 558-сония болалар бочаси ҳудудида "Акфа" пластик ром ва эшиклини ишлаб чиқарувчи яширин цех ташкил этиган. Департаментнинг Тошкент шаҳар, Ҳамза тумани ходимлари томонидан ўтказилган тезкор талбир давомида унинг қинтири ишлари фош этилиди.

Текширив чоғида фаолият юритиш учун ҳеч қандай ҳужжатга эга бўлмаган А.Шерматовнинг яширин цехидан хомашаёв турли асбоб-ускуналардан иборат жами 7 млн. 822 минг сўмлик маҳсулотлар топилиб, улар масала қонуний ҳал бўлгунга қадар ашёвий давоми сифатига олиб кўйилиди.

Малум бўлишича, мазкур ноқонуний ишни А.Шерматов ҳусусий тадбиркор К.Алимжанов билан тил биркестирган ҳолда амалга оширган экан. Янман аниқроқ айтадиган бўлсан, К.Алимжанов 2009 йилнинг августи ойда чёт ўздан импорт қилинган турли ҳиджади курилиши маҳсулотларини таъмилиятидаги "Паркент" бозорида солиб, тушган пул маблагларини банк мусассасига инкассация қилинсан ноконуний ишларни сарфлаган.

Хусусий тадбиркор К.Алимжановга ислебатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 189-моддаси, 2-кисми билан жиноят иши қўзгатти. Фойда ортидан қувиб, ноқонуний ишга бел боелган соҳта тадбиркорларнинг ахволи шундай бўлиши мүқаррар. А.Шерматов ҳамда унинг "ҳомий"си К.Алимжановлар ўз фаолиятлари мисолидаги бунга амин бўлишиди.

Кашқадарё вилоятининг Чирокчи туманинаги "Қумдарё" ҚФЙ худудидаги "Сувлик" маҳалласида яшовчи Зоир Азимов ўзича ноқонуний ишга кўл уриш йўли билан бирданига бойбай кетмоқни бўлди.

2009 йилнинг 6 ноябрь кунинана шу мақсадда Сирдалдир вилоятининг "Оқ олтин" туманинаги йўл олган З.Азимов дастлабки тергов давомида аниқланишинг имкони бўлмаган шахслардан 2 млн. 210 минг сўмлик этил спирти сотиб олади. 1,5 литрга 340 та баклаш-калардаги 510 литр спирти ўзи бошқариб борган, Р.Алимбовга

Бузоқнинг югургани...

тибот ходимларининг кўзини шамғалат қилиш мақсадида автоматининг давлат белгисини 30 F 5591 давлат белгисига алмаштириб кўйди.

Ноқонуний спирт савдосига кўл урган бу "тадбиркор"нинг ништирига ўзига боғлиқ, бўлмаган ҳолда амалга ошмай қолди. Вилоятининг Жиззах туманинаги Бобур

номли СФУ худудида кетаётган пайтда вилоят божхона бошқармаси ходимлари томонидан кузабтува олинганликларини сезиз қолган "тадбиркор"лар автомашини ташлаб, яширинишиди.

"Бузоқнинг югургани сомонхонагача" деганларидек, ноқонуний спирт савдоси билан бойишни орзу қылган Зоир Азимов қонуний жазодин кочиб куттила олмади. Мазкур ишни кўриб чиқкан жиноят ишлари бўйича Жиззах туман суди уни 2 йил муддатга аллоҳ тузатни ишлари жасосига ҳукм қилди. Шу билан бирга ҳар ойлик иш ҳақининг 30 физи давлат даромадига ушлаб қолинадиган бўлди.

Бундан ташкири, ҳайд қилинган қарорлар ижросини таъминлаш борасида солик органлари томонидан ҳам муайян ишларни берган шарт-шароитларни таъминлаштириш чоралари кўрилди.

/Давоми.
Бошланиши 1-бетда/

Жорий йилнинг май ойигача бўлган маъумотларга қарагандা, вилоятимизда 2 миллион 800 минг нафар аҳоли истиқомат қиласр экан. Шулардан I миллион 150 минг нафардан ортиги вояга етмаганлардир. Вилюят прокуратураси тизимидаги вояга етмаганларнинг хуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича бир қатор ижобий ишлар қилинди. Прокуратура органлари томонидан уларнинг хуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга йўналтирилган қонун хужжатлар ижросига катта аҳамият берилмоқда. Шу маъсаддада жорий йилнинг ўтган 5 ойидаги 135 та текширик ўтказилди. Текшириш натижаларига кўра, қонунгизни зид бўлган 92 та хужжатга нисбатан протест киритилиб, барчаси қаёнотлантирилган. Қонун бузилишини ва унинг келиб чиқиш сабабларини бартага этиши юзасидан 165 та тақдимнома киритилган. 177 нафар шахс расмий равиша огоҳлантирилган. 192 нафар шахстя нисбатан интизоми, 472 нафар шахстя нисбатан эса маъмурий жавобхарлика доир иш кўзғатилган. Қўйл қонун бузилиши ҳолатлари юзасидан 50 та жиноят иши кўзғатилган.

Дилларida бир олам ниятлари бўлган ёшларнинг орузлари ушалиши учун "Мактабга эътибор - келажакка эътибор" широри остида мамлакатимизда, шу жумладан, вилоятимизнинг шаҳар ва туманларida, шатто энг чекка қишлоқларida ҳам замона-

ИФТИХОР

Миллатнинг порлок келажаги

вий ва мұхташам мактаблар қад ростлаяпти. Мактаб таълимими ривожлантириш давлат сиёсатига айланди. Таълимидаги ислоҳтардан руҳланиб ўйл-қизларимизнинг қалбидаги илму мәбрифаттага чанқоқлик кучайланлиги кишиниң қуонтириди. Китоб кўтариб устозма-устоз юргириб, тўрли хорижий тилларни ўрганаётган, компютерни қаршишида юксак имкониятлар, мудавфақијатларга эришаётган, илму салоҳияти, ақлу заковати билан ҳатто чеъзлик олимларни ҳам ҳайратта солаётган ўйигит-қизларни кўрганингда гуурланиб кетасан киши.

Муқаддас ҳадиси шарифларда "Қалбинг мулойим, ҳожатинг рово бўлишини ҳоҳдайсанни, унда етимларга меҳрибон бўл, уларнинг бошни сила, ўз таомингдан уларга едир, шундун дилинг юшаб, ҳожатинг рово бўлади", дейилган бўлса, бошқа бир ҳадисда "Тангри назисда уйларнинг яхшироги - етимлар иззат қилинадиган ўйлар", дейилади.

Тақдирнинг аччиқ, бешафат ўйинлари гирдобидаги гўлдаклигиданонг меҳрага зор бўлиб қолтаган болакайларни иссиқ кучогига олиб, саҳоват кўрсатган, алоҳидаги ўйтибор билан тарбиялануётган вилоятимизнинг Қарши шахри, Қамаси ва Китоб туманларидаги Мехрибонлик ўйларидаги 208 нафар ўйл-қиз тарбияланмоқда. Мехрибонлик ўйлари улугулар назари тушган мурувват масканларидир. Уларда таълим ва тарбия олаётган ўйл-қизлар учун барча шаронитлар мұхайёт этилган.

Вилоятдаги Мехрибонлик ўйлари тарбияланувчиларира гиришидан ўйлар, болаларнинг ўқишилари ва тарбияланувчилари вилоят прокуратураси хузурида ташкил этилган "Вояга етмаганлар билан ишларни Маркази" да болалар хуқуқлари мухофаза қилининша оид хуқуқий адабийтлар, вилоятнинг барча таълим мусасасалари ҳақидаги маъмуротлар мавжуд бўлиб, бу вояга етмаганлар иши билан шугулланувчи органлар ходимлари иштирокида ўтказиладиган амалий машғулотларда дастурламалам ва-

Боқувчинин йўқотганларнинг бошни силаш, ўқитиш, тарбиялаш, ижтимоий ҳимоялаш, тарбасида давлатимиз хайрии ишларни амалга ошириб келмоқда. Мехрибонлик ўйларида тарбияланётган болаларнинг ҳар томонлами билимдон ва соглом бўлиб камол топишларда ҳомий ташкилотлар, саҳоватпеша инсонларнинг хиссаси катта. Ҳар ийли ёзги мавсумда вилоятимизда мавжуд Мехрибонлик ўйлари тарбияланувчилари тоғли ҳудудларда жойлаштаган ўн сўлим оромгоҳларда белуп дам оладидар.

Қамаси шаҳридаги 4-Мехрибонлик ўйида 64 нафар ўйл-қиз таълим-тарбия олади. Улардан 3 нафарининг ҳомий ота-оналари мавжуд. Шунингдек, Мехрибонлик ўйи тарбияланувчиларини "Шўртантазим" мажмаси раҳбарияти оталиқа олган. Ҳар йили улар макмум тасаруфида, жаҳон стандартларига мослаб курилган "Лочин" оромгоҳида ёзги таътилин мароқи ўтказиши.

Вилоятдаги Мехрибонлик ўйлари тарбияланувчиларира гиришидан ўйлар, болаларнинг ўқишилари ва тарбияланувчилари вилоят прокуратураси хузурида ташкил этилган "Вояга етмаганлар билан ишларни Маркази" да болалар хуқуқлари мухофаза қилининша оид хуқуқий адабийтлар, вилоятнинг барча таълим мусасасалари ҳақидаги маъмуротлар мавжуд бўлиб, бу вояга етмаганлар иши билан шугулланувчи органлар ходимлари иштирокида ўтказиладиган амалий машғулотларда дастурламалам ва-

зифасини ўтамоқда. Марказ фоалиятда "Маҳалла" ва Болалар спорти жамгармаси, вилоят "Каммолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, соғлиқни сақлаш, ҳаљк таълими бўлуми ходимларининг фаол иштироки ўз самарасини бермоқда. Марказларимизнинг яна бир ўзбигора молик жиҳати шундаки, бу ерга режа асосида тарбияси оғир болалар жалб қилинадиган, улар билан прокуратура ва бошқа хуқуқни мухофаза қиливчи идоралар ходимлар тарбияниши олиб боришиади. Натижада жорий йилнинг беш ойида ўтган йилнинг шу давридаги нисбатан вилоятимизда вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар 9,6 фоизга камади.

Вазирлар Махкамасининг "Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиялар фоалиятини тақомиллаштириш тўғрисида"ти Қарори қандай бажарилаётганларни ўрганишни мақсадда вилоят мактабларидаги шароит ва ўқувчиларга яратилган имкониятлар билан танишиб чиқдиқ. Чунки вояга етмаганларни ҳар то-

AMIR
TEMUR

идмурод Мўминов, Мустафа Ёрмуродов ва Сафар Жумакуллов МТП балансидаги бўлган жами 17.561.447 сўмлик қишлоқ ҳўжалик техникаларини ўзлаштириши ўйли билан талон-торож қилганиларни аниқланиб, уларга нисбатан жазо мўкарарларни таъминланган ва суднинг қонуний хукми чиқарилган.

Кишлоқ ҳўжалик техникаларининг сақланнишида ҳам хўжасизлик, маъбулиятсизлик, талон-торож қишлоқ ҳоллари аниқланиб, ўтган йилда 1928 та прокурор назорати хужжатлари кўлланилиб, 2 та жиноят иши кўзғатилган ва шахслардан етказилган зарар тўлиқ, ундирилиб олининг бўлса, жорий йилда ҳам қишлоқ ҳўжалигига доир 1124 та прокурор назорати хужжатлари кўлланилиб, 3 та жиноят иши тергови давомида айланувчиларга зарарни қоплаган тақдирда қонун уларга бирмунча енгилликлар бериши тушибтирилган бориляпти.

Фермер ҳўжаликларининг хуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиши алоҳидаги месулият билан ёндошилмоқда. Бевосита туман прокуратураси араалашви билан жорий йилда фермер ҳўжаликларига 12,3 тонна минерал ўғит, 9,7 тонна ёнлиги ва 7 та техника берилди. Суҷуна ва механизаторларнинг 67,8 миллион сўм иши ҳақлаштирилган бориляши ёрдам кўрсатилилди.

Тадбиркорлик, фермерлик — шу куннинг талаби. Этнимиз бут, дастурхонимиз тўкин бўлшина тадбиркорларини ерга муносабатига, ер билан қайд даражада тиллашиб ишлай олишига боғлиқ. Шундай экан, ҳаммамиз уларни қўйлаб-куватлайлик ва ёрдам берайлик. Шунда қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари тайёрлаш ҳамда чорвачиликни ривожлантиришда мудавфақиятларга ёришиб, Ватанинг мустақилларининг 19 йиллигини ёруғ юз билан кутиб оламиш.

Доимий назорат таъминланади

Агар сектор мамлакат ҳалқ хўжалигининг энг мұхим ва ийрик тармоғидир. У аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига, енгил ва озиқ-овқат саноатининг ҳомашёга бўлган талабини қондиради. Малъумки, Миришкор ҳам аргар туман хисобланади. Туманда жорий йил ҳосили учун 23047 гектар ер майдонига чигит қадалган бўлса, 23200 гектар ерга ғалла экилган эди. Таъкидлар жонзеки, мавсум бошиданоқ қишлоқ ҳўжалигидаги қонунийликни таъминлашуман прокуратураси томонидан қатъий назорати олини. Президентимизнинг 2004 йил 11 марта "Қишлоқ ҳўжалигидаги ислоҳотларни таъминлашга оид кўшимча чора-тадбирларни таъминлаш" иштирокидаги юзасидан 2004 йил 15 марта "Қишлоқ ҳўжалигидаги ислоҳотларни амалга ошириши" қаратилган қонунлар ижроси устидан прокурор назоратининг самараордorлигини ошириш тўғрисида"ти 2-сонли бўйруғи бу соҳада бизга дастурламалам бўлди.

Туман прокуратураси соҳадаги қонунбузилишларни бартага этиш ва уларнинг олдини олишига, қонун бузилиган тақдирда жозу қарарларигина таъминлашга алоҳидаги қатъий қаратмокда. Хусусан, жорий йилнинг ўтган даврида ўтказилган текширишлар 1187 та прокурор назорати хужжатларни қўллаш учун асоқ бўлди. Моддий ва молиявий ресурсларнинг беҳуда соврилиши, та-

Абдурашид ЖўРАЛОВ,
Миришкор тумани прокурори

иш ҳақлари даланинг ўзида тарқатилишини ташкил қилганларни.

Пахта етиштириши билан шугуллана-диган фермер ҳўжаликларни асосий ўтиборни гўза парваришига қараштоқдадар. Экинлар ўз вақтида сурорилиб, озиқлантирилиши, гўза қатор ораларига агротехника талабларига қатъий амал қилган ҳолда ишлов берилшини назорат қилиб боряптиз. Туман прокуратураси фермер ҳўжаликларининг хуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиши юзасидан за-рурини ҳораларни кўриб бормокда.

Суван гидротехника иншоотларидан фойдаланши, ернинг мелиоратив ва қишлоқ ҳўжалик техникаларини сақлаш борасида жиддий қонунбузарликларга йўл қўйилмоқда. Айниқса, соҳага ахрапилган маблағларнинг қинғир йўллар орқали нопок қималарнинг чўнтигига кириши билан муроса қилиб бўлмайди. Бундаг ҳоллар таъминлашга алоҳидаги месулият билан қутиб олди. Йонглинига ғурӯнни кутиб олди. Айниқса, қонунбузарликларнинг ҳимоянинг ҳимоя қилиши юзасидан за-рурини ҳораларни кўриб бормокда.

26 июнь — Халқаро гиёхвандликка қарши кураш куни

Гиёхвандлик иллати вабо каби оқибати оғир, тарқалиши тең, аммо чекиниши, бархам топиши жуда мураккаб бўлган оғатдир. Гиёхвандлик инсоният соғлиги ва хавфсизлигига жиддий таҳдидан солиши билан бирга муайян ҳудудда криминоген вазиятта, жамиятнинг иқтисолид-маданий негизига салбий таъсир кўрсатади.

Жаҳон соғлиқни сақлаша ташкилотининг белоидита таъкидланишича, инсоният саломатлигининг бутунни велажаси учун энг катта глобал таҳдидан гиёхвандлиkdir. Нью-Йоркдаги халқаро анти наркотик марказининг мазлумотларига кўра, айни пайтда ер юзи аҳодисининг 1 миллиардга яқини қайдидар даражада гиёхвандлика мубтало бўлган. Энг ачинардиси, уларнинг аксариятини ёшлар ташкил этади.

Гиёхвандлик воситаларининг катта миқордода етиширилаётгани ва ер юзи бўйлаб шиддат билан тарқалаётгани авлодлари учун қайрадиган ҳар бир миллатни ташвишига солаётган шубҳасиз. Бу иллатнинг Республикализмиз ва умуман жаҳон ҳамжамиятига солаётган таҳдида хусусида Юргашомиз кўп бора таъкидлаб, хусусан, биз билан чегародиш, узоқ йиллардан бўён нотинч минтақа ҳисобланган Афғонистон муммосини счиш бўйича ўзининг амални таклифларини ўтрага кўймоқда.

Марказий Осиёда умуман жаҳонда хавфсизликни таъмин-

«Қорадори» савдогари

қонун олдида жавоб беришiga тўғри келди

Шавкат РАХИМОВ,
Наманган вилояти
прокуратураси бўлим бошлиғи

ерга бораверинг!

У Абдуқоюм билан Янгиқўрғон тумани, Қораянтоқ қишлоғига этиб борганида, Муҳтор, Носир, Азиз ва Соҳиб кутиб туришади.

— Улар билан танишишиб кўйами? — Абдуқоюм гапларини тоғасини жон кулоги билан тинглайтганини кўриб, ташаббуси тўлалигича кўлига олди. — Майли, дессангиз, эртагаёк, сизни уларнинг ёнга бошлаб бораман. Биз факатгина ҳаридор топамиз, холос. Савдосини ўзлари қилишади-да, «улуш» имзини беришади...

— Улуш” сўзи Мамасиддикнинг кулогига мойдек ёди.

— Танишигам бўлсиз!

Жизн ўз вадисдан турив, тоғасини «ошина»лари билан танишиди. Мамасиддик ўтишган гурухининг айлангач, аввалига гиёхвандлика муккасидан кетган кимсаларни топиб, ўзларига «клиент» кўлайтиришиб билан шуғуллана бошлади. Бора-бора “тажрибаси” ошиб, ҳамтоворлари ёрдамида кўшини Республикалардан яширин йўллар орқали гиёхванд моддалар олиб килишининг ҳадисини олди. Шундай кунларнинг бирида Мамасиддикга ҳамтоворига Муҳтор кўнғироқ килиб келиди:

— Ака, кечса “мол” келган. Ҳаридор ҳам бор. Улар билан учрашиб, пулни келишиши керак!

— Каерда учрашамиз?
— Кораянтоқда учрашамиз, ўша

Аср вабоси

Норбўта ФОЗИЕВ,
журналист

лаш учун Афғонистонда тинчликка ёришиш, у ерда ҳарбий ҳаракатлар билан эмас, балки ўнлаб йиллар мобайнида кескинлигича қолиб келаётган ижтимоий-иқтисолид муммомларни ҳал этиш орқали барқарорларни тальмида ҳусусида аниқ тақлифларни баен этган. Афғон динерида тинчлик ва барқарорлик ўрнатилиши шу ҳудудда етиширилаётган гиёхванд моддалар йўлига тўсик, кўйиши аниқ. Шу билан бирга терроризм ҳам энг катта иқтисолид манбаи-молиявий тъымниотидан айрилади. Мазлумотларга қараганда, ҳозирги кунда ер юзида гиёхванд моддаларнинг ноконуний савдосида

айланайтган пул маблаги жаҳон аҳодисининг озик-овқат, тураржой, кийим-кечак, таълим ва тиббиёт хизматига сарфлаётган харажатлардан анча ошиб кетар экан. Аммо гиёхванд моддаларни қилишининг ижтимоий ҳавфи жамиятнинг моддий йўқотиши билан чекланса кошикли. Ўтишган жиноятилининг ривожлавиниши, аҳоли ўртасида ОИТС ва бошқа қасалликларнинг тарқалиши, терорчиларни молиялаштириши - бу үарни таржаси ҳаётлаётган ёртуштаришларни таъминотидан айрилади. Мазлумотларга келишини кетиши, ҳаром-ҳарши жинсий турмуш оқибатида аклан занф, ногирон, қолаверса, ОИТС ва бошқа шу

каби қасалликлар билан туғилган болаларнинг борлиги ҳам ҳақ гап. Бу масала анча йиллардан бўён, баширят учун катта таълика турдириб кельмоқда. Баззид “Гиёхвандлик маддаларни ғизаллашган касалларга даво бўлармиши, шунинг учун уни истемол қиласам”, деган гаплар қулоқка чалинкин қолади. Гиёхванд маддалар бирон дардга даво эмас, балки қасталик ва ажал эчлиси. Шу гапни айтиётган кимсалар гиёхвандлик оқибатида ҳаётлаётган эрта кўз юрганинг инсонлар, пароканда бўлган оиласалар ҳақида, наҳотки эшитмаган бўлишиш! Гиёхвандлик оқибатида неча минглаб инсонларнинг ёстиги куряпти, кўлаб оиласаларда ногирон фарзандлар тутига япти, бу - мильлат иллизига болта уриш, Ватан келажигига птурт етказувчи оғир асоратлардир.

Баззид ота-оналарнинг гиёхвандликка муқкасидан кетиши, ҳаром-ҳарши жинсий турмуш оқибатида аклан занф, ногирон, қолаверса, ОИТС ва бошқа шу

маълумотларга кўра, бир гиёхванд бир йилда ўн-ўн беш кишини гиёхвандлик домига тортиши мумкин экан. Демак, гиёхвандлик шундай юқумли қасалликки, бу қасалликка қарши шафқатсиз қурашилмаса, олди олинмаса, турмуш тарзимизни бузиб, жамиятимизга жиддий зиёд етказади.

Шундай экан, гиёхвандликкни олдини олиш, ушбу иллатнинг ёшларимизни ўз домига тортишига йўл кўймаслик учун, энг аввало, тарғибат-ташвиқот ишларини қуайтиришимиз лозим. Мутахассислар иштирокида таълим мусассаслари, корхона ва ташкилотлар ҳамда маҳаллаларда савол-жавоб кечалари, давра сұхбатлари, майнавий-мәърифий тадбирлар ўтқазиб туришимиз, вақтили матбут ёки радио-телевидение имкониятларидан кенг фойдаланишимиз, гиёхвандликкни қандай муддиҳ оқибатларга олиб келишини керак бўлса, ёшларга видеотасмалларда жонли мисоллар билан түшнитиришимиз даркор. Ғарзандларимиз кимлар билан дистсанятилтиши, бўш вақтларни қандай ўтказётганларни билан қизиқишимиш, наоратсиз қолдири-маслихимиз лозим. Шунда уларни гиёхвандликдең дардан асраган бўламиш. Бунинг учун, нафакат, ота-оналар ёки педагоглар, балки маҳалла-қўйдагилар, ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари, кўйингти ҳар биримиз масъульмиз.

Соглом одам табиатнинг
энг бебаҳо асаридир.
Томас Карлейль

Ёшлар гиёхвандликка қарши

Турмиз шаҳар 13 умумий ўрта таълим мактабида «Ёшлар гиёхвандликка қарши» ойлитаётказишида. Ойлик давомида “Гиёхвандлик умр заволи” мавзусида расмлар танлови, «Ҳаёт маъноси» мавзусида ишчолар танлови, «Бўш вақтни қандай ўтказиш керак!” мавзусида рефератлар танлови ўтказиши.

«Ёшлар - гиёхвандликка қарши» мавзусида шаҳар прокурори ёрдамчиси А.Бобомуродов, шаҳар ҳокимияти ҳузуридаги вояғи стмаганинишилар бўйича комиссия аъзоси З.Назаров, Термиз ИИБ ходими С.Очилова, маҳалла фаоллари, «Камолот» ЁИХ етакчиси Д.Хўшнизов, мактаб ҳаммисири Р.Усмонова, ўқувчилар ҳамда ота-оналар иштирокида давра сұхбатлари ўтказилди.

Ўқувчилар ойлик давомида гиёхвандлик инсоннинг ақлий ва жисмоний ривожига фой бўлиши, гиёхвандликнинг инсон организминг ахлати, ҳамиятта, ойлаб, сөғлом насл, миллат генофондига салбий таъсири, гиёхвандлик мисоли гирдоб бўлиб, ёш, миллат, ҳудуд танланаслиги, чегара, мезон билимларига ҳақида тушунчага эга бўлиши. Мутахассис ўқитувчилардан туилилган ишчи гурӯҳ атозолари таъсисига ойлик давомида фойда иштирок этган

чопмади. Героинни эндиғина ҳаридор йигитларга ҳардан узок куттиришади. Муҳторни кўришлари билан бахосини келишасиз, сўнгра “мол”ни олиб келиб берармиз...

Мамасиддик рози бўлди.

Ҳаридор йигитлар ҳам узок куттиришади. Муҳторни кўришлари билан бахосина яқинлашиб, савдолаша бошлаши:

— Гера дан кинча бўлса, оламиз, деди улардан бири. — Пулини кемишолсалк бўлгани...

— Иккى килоча топиб беришим мумкин, — деди Мамасиддик паст овозда. — Нархи 25.000 доллар бўлади...

— Яхши, келишдик... — ҳаридор йигитлар тортишиб ўтиришади. — Сизлар “мол”ни олиб келаверинг...

— Айнан ошига келишиб ҳадисини олди, “ВАЗ-2105” русумли машинасининг юқхонасига жойлади. Сўнгра ҳамтоворлари билан айттилган манзилга йўл одди. Аммо бу сафар уларнинг одади.

Жиноятчилар Янгиқўрғон тумани, Гозон қишлоғига етганда машинани ташлаб, ўзак қишлоғига орқали Қирғизистон Республикаси ҳудудига утиб кетди. У бу билан жинойи жавобгарликдан кочиб кутулмоқчи эди. Аммо “Бузукнинг юргургани сомонхонагача”, деганларидек, Мамасиддик ноконунг рашизи Нанай қишлоғига орқали Ўзбекистон Республикаси ҳудудига кириб келганида, кўлга олини.

Жиноятчилар Нанай қишлоғига жанги таъсисига ойлик давомида таъсисига

ишилган ойлик давомида таъсисига ойлик давомида таъсисига

реквизитларни аниқланади.

Тадбирлар якуннада танлов голиблари разбатлантирилди.

